

Тренери та інструктори з плавання басейнів, які функціонують тільки у літні місяці (відкриті басейни без підігріву води, плавальні басейни на відкритих водоймах), нагороджувалися медаллю III ступеня за навчання плаванню не менше 0,5 тисячі осіб, II ступеня – не менше 1 тисячі осіб, I ступеня – не менше 2 тисяч осіб.

Викладачі навчальних закладів, інструктори з плавання пунктів ДСГАФ, Товариства рятування на водах, державної рятувальної служби, які проводять навчання плаванню у відкритих стаціонарних басейнах, на відкритих водоймах, пляжах, зонах відпочинку, санаторіях та будинках відпочинку, туристичних базах нагороджувалися медаллю III ступеня за навчання плаванню не менше 250 осіб, II ступеня – не менше 500 осіб, I ступеня – не менше 800 осіб.

Автор переконаний у необхідності відновлення нагородження українських фізкультурних фахівців медаллю «За успіхи у навчанні плаванню». Профільному Міністерству у справах сім'ї, молоді та спорту необхідно вийти з ініціативою про введення медалі та розробки відповідного «Положення», що буде вагомим мотиватором для фахівців, які здатні активізувати діяльність з навчання плаванню різних верст населення України, особливо – дітей та молоді.

ВИЗНАЧЕННЯ СЕКТОРІВ У СИСТЕМІ СПОРТУ ДЛЯ ВСІХ

Мирослав Дутчак

*Національний університет фізичного виховання
і спорту України*

Постановка проблеми. Протягом останніх десяти років в Україні поступово формується система спорту для всіх. У науковому плані здійснюється обґрунтування відповідних теоретико-методологічних засад та технологій, започатковано новий науковий напрям, що передбачає вивчення спорту для всіх як складової системи вищого порядку – здорового способу життя – з урахуванням відповідних

внутрішніх та зовнішніх зв'язків, що розкриває широкий спектр функцій використання можливостей спорту для всіх стосовно адекватної реакції на сукупність сучасних викликів перед українським суспільством загалом та конкретно людиною зокрема. В нормативно-правовому відношенні спорт для всіх закріплений в Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту, інших указів Президента України та рішень Уряду, новій редакції Закону України "Про фізичну культуру і спорт", прийнятій 17 листопада 2009 року. З організаційного боку відбувається формування мережі центрів фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх" та інших відповідних суб'єктів.

В Україні спорт для всіх стає соціальним явищем (закономірною тенденцією життєдіяльності суспільства), що формується як складова міжнародної системи спорту для всіх, яка зародилася в 60-70-х роках минулого століття як спортивний рух (не тільки соціальне утворення). Отже, в сучасних умовах видається некоректним вживання такого словосполучення як "Рух "Спорт для всіх" у відношенні до відповідної соціальної системи.

Спорт для всіх як соціальна система – це сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих між собою суб'єктів для досягнення визначеної мети та реалізації відповідних функцій. Головним суб'єктом і об'єктом системи спорту для всіх є людина. Інші суб'єкти розподілені на три групи: 1) суб'єкти, які безпосередньо організовують та здійснюють заходи із залучення людей до рухової активності; 2) суб'єкти, які сприяють залученню людей до рухової активності; 3) суб'єкти, які забезпечують управління взаємодією зазначених вище суб'єктів. Визначено також три форми реалізації спорту для всіх: 1) спортивні програми; 2) фітнес-програми; 3) рекреаційні програми [1].

Разом з тим для підвищення ефективності формування системи спорту для всіх та подальшого її успішного функціонування доцільним уявляється проведення диференціації перших двох груп суб'єктів системи спорту для всіх на окремі сектори в залежності від форми їх власності та організаційно-правового статусу. Методологічною основою дослідження склали роботи провідних вчених [2, 3].

Виклад основного матеріалу. До суб'єктів системи спорту для всіх, які організовують та здійснюють заходи із залучення людини до рухової активності, відносяться спортивні клуби оздоровчої спрямованості, фізкультурно-оздоровчі заклади (фітнес-центри, ПА-центри, комплекси, школи, студії тощо), центри фізичного здоров'я населення, фізкультурно-спортивні товариства, спортивні федерації (асоціації, спілки тощо).

Суб'єкти, які сприяють залученню людини до рухової активності, об'єднують: спортивні споруди, рекреаційні парки, бази відпочинку та інші місця для рухової активності людини; вищі навчальні заклади, в яких готуються фахівці відповідної кваліфікації; наукові установи, де досліджуються проблеми функціонування та розвитку системи спорту для всіх; медичні установи (дозвіл на заняття, медичний контроль та супроводження занять); засоби масової інформації, які розповсюджують відповідні освітні, пропагандистські та рекламні повідомлення; підприємства та організації, які забезпечують виробництво та реалізацію спортивного та туристичного обладнання та інвентарю, спортивної екіпіровки та взуття, а також їх прокат.

За формою власності та організаційно-правовим статусом економічна діяльність зазначених суб'єктів може бути спрямована на досягнення різних цілей. Виробники послуг та товарів, що належать до приватної власності, мають на меті отримання прибутку. А ті, що є власністю громадських, муніципальних та державних структур діють, головним чином, з метою задоволення потреб населення у послугах, маючи на увазі забезпечення доступності послуг для широких верств населення за рахунок помірних цін. Водночас і перші, і другі в країнах із сучасними соціально-економічними системами сприяють вирішенню спільного важливого для суспільства завдання – формування ринку фізкультурно-оздоровчих та спортивно-оздоровчих послуг з високими рівнями пропозиції послуг та попиту на них.

Таким чином, в соціальній системі спорту для всіх існують три взаємопов'язаних сектори – муніципально-державний, громадський та приватний. Внесок кожного у задоволення потреб населення

країни у фізкультурно-оздоровчих та спортивно-оздоровчих послуг та товарів залежить від багатьох чинників – загального рівня розвитку економіки, рівня доходів населення, міри та форм втручання держави у розвиток сфери фізичної культури і спорту, специфіки законодавчої бази тощо.

В Україні на даному етапі розвитку домінуюче положення займають муніципально-державний та громадський сектори системи спорту для всіх. В майбутньому з ростом добробуту громадян зростатиме місце і роль приватного сектору, характерними ознаками якого є:

- надання фізкультурно-оздоровчих та спортивно-оздоровчих послуг високої якості, розрахованих на різні групи споживачів;
- забезпечення споживачів різноманітними додатковими та супутніми послугами;
- активна маркетингова політика, оперативне реагування на зміну попиту на ринку, впровадження нових послуг;
- диференціація цін на послуги;
- поєднання індивідуального підходу та масовості в обслуговуванні клієнтів;
- активне економічне стимулювання споживачів послуг;
- створення мережі фітнес-клубів під одним брендом, які працюють за однією ідеологією;
- застосування інтенсивних технологій виробництва послуг обслуговування великих мас клієнтів, що дає можливість отримувати прибутки.

Слід відзначити, що приватний сектор системи спорту для себе розвивається за законами ринку. Це обумовлює високі вимоги до її учасників – фітнес-клубів, фітнес-центрів та інших структур. Конкуренція на ринку фітнес-послуг примушує їх розширювати перелік та забезпечувати високу якість послуг. Фітнес-структури диференційовано підходять до потреб споживачів послуг. Групи населення з різним рівнем доходів мають змогу отримувати послуги відповідно з їхніми фінансовими можливостями. З цією метою вони можуть звертатися до фітнес-клубів різних категорій – преміального класу, бізнес-класу та економ-класу.

Функціонування приватного сектору системи спорту для всіх здійснюється під контролем суспільства. Це обумовлено тим, що фізкультурно-оздоровчі та спортивно-оздоровчі послуги відносяться до класу соціальних послуг. Їхнє споживання забезпечує задоволення життєво важливих потреб людей, пов'язаних з їхнім здоров'ям. Тому держава через свої відповідні інститути регулює процес виробництва вказаних послуг таким чином, аби забезпечити високу їх якість і тим самим запобігти можливим негативним впливам занять різними видами рухової активності на стан здоров'я людей.

Регулювання суспільством процесу виробництва фізкультурно-оздоровчих та спортивно-оздоровчих послуг здійснюється різними шляхами залежно від обраної в країні системи управління економікою, у тому числі і сферою фізичної культури і спорту. У країнах з ліберальними економічними системами, у яких держава фактично не втручається у сферу фізичної культури і спорту, регулювання якості фізкультурно-оздоровчих та спортивно-оздоровчих послуг здійснюється переважно через ринковий механізм за рахунок конкуренції між виробниками послуг.

Натомість у країнах, де держава активно впливає на розвиток сфери фізичної культури і спорту, кількісні та якісні параметри фізкультурно-оздоровчих та спортивно-оздоровчих послуг регулюються більш жорсткими методами через норми національного законодавства. Зокрема, в Україні впроваджено механізм ліцензування фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності.

З метою активізації процесів формування системи спорту для всіх в Україні актуальним є проведення подальших наукових досліджень з питань економічних, організаційно-управлінських, кадрових та інших аспектів функціонування визначених секторів системи спорту для всіх. Важливим є й обґрунтування сучасних технологій державного управління системою спорту для всіх в частині створення сприятливих умов для залучення населення до рухової активності оздоровчої спрямованості.

Висновки.

Суб'єкти системи спорту для всіх, які організують та здійснюють заходи із залучення людини до рухової активності та сприяють такому залученню, розподіляються на три сектори: муніципально-державний, громадський та приватний.

Література:

1. Дутчак М. В. Теоретико-методологічні засади формування системи спорту для всіх в Україні: автореф. дис... на здобуття ступеня доктора наук з фіз. вих. і спорту: спец. 24.00.02 "Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення" / М. В. Дутчак. – Націон. ун-т фіз. виховання і спорту, 2009. – 39 с.
2. Мічуда Ю. П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку: Закономірності функціонування та розвитку / Мічуда Ю. П. – Київ: Олімпійська література, 2007. – 216 с.
3. Chaker A. Good governance in sport – A European survey / Chaker A. – Strasbourg: Council of Europe, 2004. – 101 p.